

**Східницький ЗЗСО І-ІІІ рівнів
Східницької селищної ради
Східницької ТГ Дрогобицького району
Львівської області**

**Звіт про результати дослідження
освітнього середовища як виховного простору**

Федишин Надія Миколаївна,
заступник керівника

з навчально-виховної роботи

Крончко Оксана Миколаївна,
педагог-організатор

Янів Іванна Степанівна,
практичний психолог

Журавчак Оксана Володимирівна,
вчитель інформатики

Східниця, 2024

Зміст

1. Вступ

1.1 Предмет дослідження

1.2 Мета (цілі) дослідження

1.3 Призначення звіту

2. Розділ I. Стислий опис методики дослідження

2.1 Ключові питання

2.2 Використані методи і прийоми

2.3 Характеристика інструментів

2.4 Організація дослідження

3. Розділ II. Аналіз результатів дослідження

3.1 Безпечний виховний простір

3.2 Простір сповнений довіри

3.3 Демократичний виховний простір

3.4 Патріотичний та культуротворчий виховний простір

3.5 Відкритий виховний простір

4. Висновки

5. Рекомендації

Предмет дослідження – освітнє середовище як виховний простір Східницького ЗЗСО I-III рівнів (соціальне і просторово-предметне оточення здобувачів освіти).

Мета дослідження – оцінювання якості освітнього середовища Східницького ЗЗСО I-III рівнів на придатність для виховання.

Завдання дослідження якості освітнього середовища у загальноосвітніх навчальних закладах Львівщини:

- оцінити відповідність освітнього середовища Східницького ЗЗСО I-III рівнів характеристикам, визначеним Стратегією розвитку освіти Львівщини до 2027 року, а саме: безпечне, сповнене довіри, демократичне, патріотичне, культуротворче (розвивальне, спроможне мотивувати пізнавальну діяльність), відкрите (інклюзивне);
- окреслення кола потреб закладу, де проводиться е-анкетування, та визначення напрямів його співпраці з іншими соціальними інститутами у справі виховання;
- стимулювання росту професійної компетентності педагогічних працівників як виховників;
- отримання об'єктивної інформації про адекватність результатів виховання ресурсам, що вкладаються в організацію виховної роботи;
- визначення перспективних і актуальних напрямів освітньої політики у сфері виховання.

Призначення звіту

Подані у звіті результати дослідження призначені для:

• *відділу освіти та методичної служби ТГ*: на основі об'єктивної оцінки стану освітнього простору закладу освіти визначити ефективність прийнятих в ділянці виховання управлінських рішень та оцінити ефективність науково-методичного супроводу процесу навчання та виховання у нашому закладі освіти;

• *шкільної спільноти закладу освіти*: завдяки проведеному дослідженню оцінити якість проведених виховних заходів як інструмента забезпечення корисних для виховання взаємовідносин між різними категоріями учасників освітнього процесу закладу.

Моніторинг виховного простору як освітнього, дозволить визначити якість та ефективність організації навчання та виховання в освітньому навчальному закладі.

За результатами цього досліджень можна буде судити про освітній простір навчального закладу та приймати відповідні організаційні і кадрові рішення.

Розділ І. Стислий опис методики дослідження

Відповідно до Стратегії розвитку освіти Львівщини у 2021-2027 роках, Програми розвитку освіти Львівської області на 2021-2025 роки (Розділ «Загальна середня освіта», П.7), з метою виконання наказу департаменту освіти і науки Львівської обласної військової адміністрації від 01.04.2024 року № 02-01/01/115 (п.4.2) «Про проведення вимірювань в електронному форматі показників якості освітнього середовища закладів загальної середньої освіти Львівської області» 19 квітня 2024 року в закладі освіти відбулось опитування учнів, вчителів, батьків за допомогою електронних анкет.

Дослідження проводилося в рамках заходів проєкту «Оцінювання якості освітнього середовища: е-інструментарій вимірювання показників» (Програма розвитку освіти Львівської області на 2021 - 2025 роки. Розділ «Загальна середня освіта». П.7).

Для проведення дослідження застосовувались такі методи:

- анкетування учнів 4-го,
- анкетування учнів 8-го,
- анкетування учнів 10-го класів,
- анкетування батьків цих учнів,
- анкетування педагогічних працівників школи.

У процесі дослідження було використано такий інструментарій:

- анкети для учнів 4 класу,
- анкети для учнів 8 класу,
- анкети для учнів 10 класу,
- анкети для батьків учнів,
- анкети для педагогічних працівників.

Ключові запитання, на які відповідає звіт про виконане дослідження:

1. У якій мірі освітнє середовище ЗЗСО убезпечує учасників освітнього процесу від заподіяння фізичної, майнової та/або моральної шкоди (*безпечний виховний простір*)?

2. Наскільки педагоги, батьки та учні співпрацюють і довіряють одне одному (*виховний простір сповнений довіри*)?

3. Чи відповідають взаємовідносини між учасниками освітнього процесу принципам демократії та вимогам чинного освітнього законодавства до управління ЗЗСО (*демократичний виховний простір*)?

4. У якій мірі учні ЗНЗ залучені до виховних справ (позакласної роботи) та громадської діяльності: волонтерства, членства у формальних і неформальних дитячих об'єднаннях тощо (*патріотичний та культуротворчий виховний простір*)?

5. Наскільки спільноти ЗЗСО відкриті для партнерства (*відкритий виховний простір*)?

Для конкретизації ключових запитань використовувались наступні критерії оцінювання освітнього середовища як виховного простору:

▪ Відповідність організації освітнього середовища ЗЗСО вимогам безпеки (*безпечний простір*).

▪ Актуальність визначених педагогами завдань освітньої програми та ефективність реалізації цих завдань (*патріотичний, культуротворчий простір*).

▪ Корисність (потрібність) запланованих і проведених шкільних виховних справ (проектів) для учнів (*патріотичний, культуротворчий простір*).

▪ Відповідність управління ЗЗСО та стилю спілкування працівників школи з учнями і батьками демократичним принципам (*сповнений довіри, демократичний простір*).

▪ Можливості участі учнів, батьків та громадськості, місцевих громадських об'єднань у плануванні і проведенні виховних справ (проектів) (*сповнений довіри, відкритий простір*).

Організація дослідження

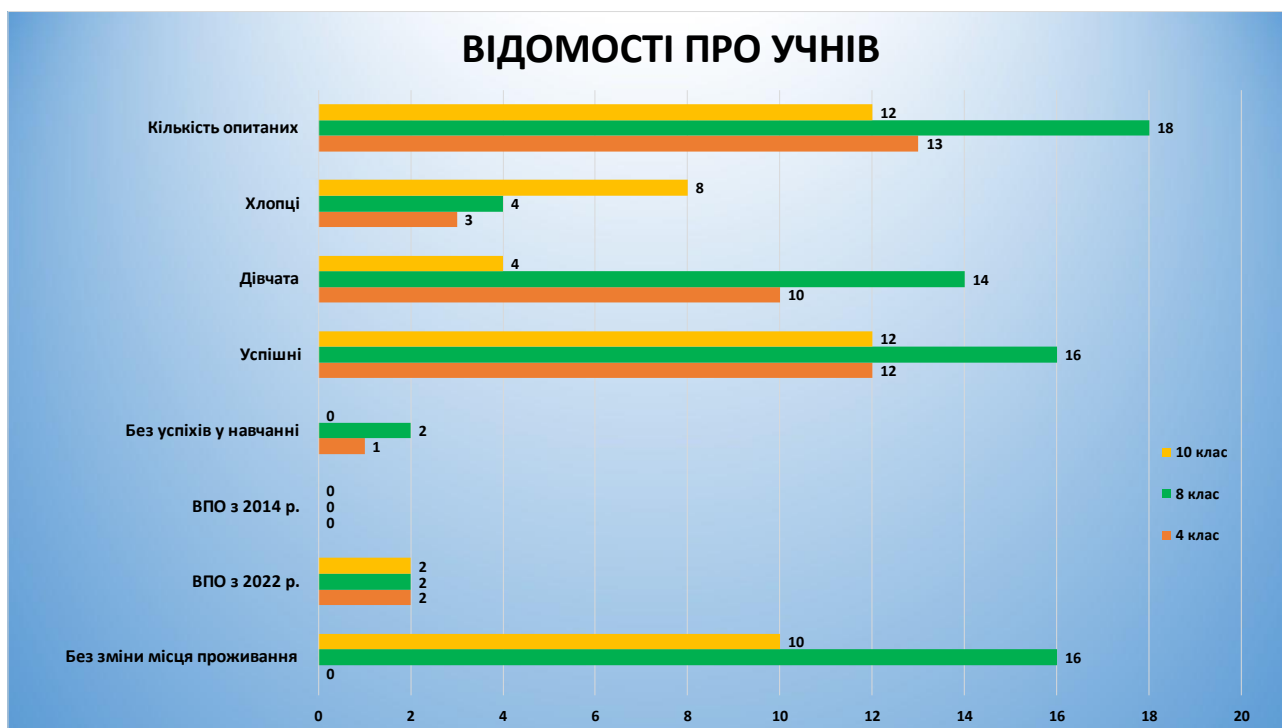
Педагогічні працівники школи, на виконання листа КЗ ЛОР ЛОІППО від 20.09.2023р. № 242 пройшли курси підвищення кваліфікації, організовані КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти», за програмою «Оцінювання якості освітнього середовища: е-інструментарій вимірювання показників».

Відповідно до наказу керівника закладу від 12.04.2024 р. №01-06/ «Про, опитування у формі анкетування в нашому навчальному закладі відбулося 19 квітня 2024 року. Дослідженню передувала попередня підготовка учнів, вчителів, батьків. Всі майбутні учасники дослідження мали змогу переглянути фільм психологині Ярини Неборак. Для педагогів була проведена адміністрацією закладу нарада, а класні керівники 4-го, 8-го, 10-го класів провели відповідну роботу з батьками учнів.

Графік проведення е-анкетування учнів 4, 8, 10 класів, педагогічних працівників, батьків (опікунів) 19 квітня 2024 р.				
№ з/п	Учасники анкетування	Час проведення	Місце проведення	Відповідальні особи
1	Учні 4 класу	1 група – 09.00 - 09.45 год 2 група – 10.50 - 11.35 год	Кабінет інформатики	Практичний психолог, вчитель інформатики
2	Учні 8 класу	1 група – 11.55 - 12.35 год 2 група – 12.45 - 13.30 год	Кабінет інформатики	Практичний психолог, вчитель інформатики
3	Учні 10 класу	09.50 - 10.40 год	Кабінет інформатики	Практичний психолог, вчитель інформатики
4	Педагогічні працівники	1 група – 13.40 - 14.40 год 2 група – 15.00 - 16.00 год	Кабінет інформатики	Практичний психолог, вчитель інформатики
5	Батьки (опікуни) учнів 4, 8, 10 класів	09.00 - 23.45 год	Кабінет інформатики	Практичний психолог, вчитель інформатики, класні керівники

19 квітня 2024 року першими розпочали анкетування учні 4-го класу, а після них учні 8-го та 10-го класів. Частина учнів 8-го та всі учні 10-го класів виконували дослідження з власних гаджетів. Всього в анкетуванні прийняло участь 13 учнів 4-го класу, 18 учнів 8-го та 12 десятикласників. Також

покликання, логін і пароль було надіслано в групи батьків учнів відповідних класів.

Діти виконували анкету впродовж 45 хв. Вони обирали категорію учасника (4/5 клас, 8/9 клас, 10/11 клас), вводили відповідний логін і пароль, а потім відзначали на власний розсуд відповіді на запитання. Анкета складалася з двох частин. Виконавши першу, учні натиснули кнопку «Відправити дані». Це дозволило учням отримати доступ до другої частини анкети (натиснули кнопку «Частина II») та дати відповіді на поміщені запитання. Завершивши анкетування, учні обов'язково натиснули кнопку «Завершити анкетування» (оскільки знали, тільки за цієї умови результати анкетування будуть збережені в базі даних). Після завершення анкетування діти отримали повідомлення «Дякуємо за щирі правдиві відповіді!», це означало, що вони пройшли анкетування.

Анкетування батьків (опікунів) учнів 4-го, 8-го та 10-го класів відбувалося у той самий день, що й анкетування учнів та педагогів.

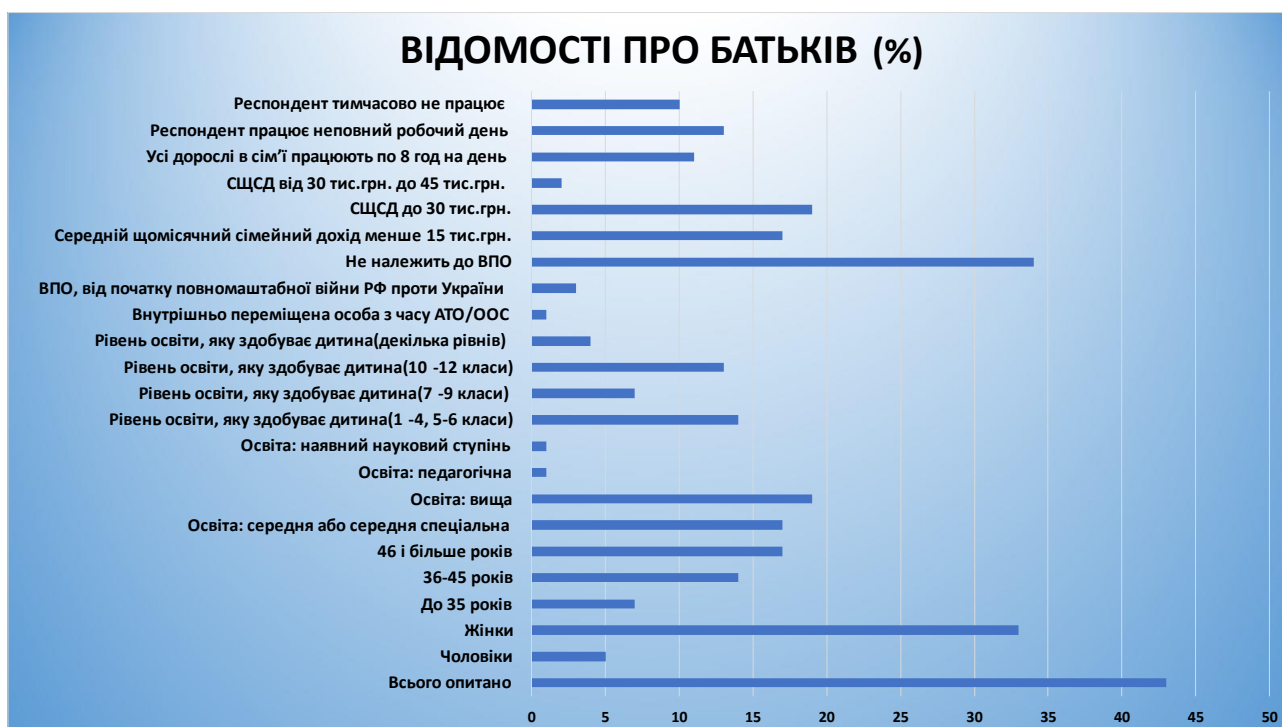
В опитуванні взяло участь 38 батьків. Серед них:

- 87 % становили жінки,
- 13 % - чоловіки.

У 33,33 % батьків дитина навчається у 9 класі, 20,63 % респондентів – батьки 11-ти класників, 34,92 % опитаних – батьки 5-ти класників.

Вік батьків:

- до 35 (18 %);
- 36-45 (37 %);
- 46 і більше років (45 %).

Батьки самі обрали час для виконання анкети. Про проведення анкетування та його організацію класні керівники учнів 4-го, 8-го та 10-го класів повідомили батьків напередодні. Класні керівники, які повідомляли батьків про анкетування наголосили, що анкетування анонімне і обрані респондентами відповіді не будуть доведені до відома вчителів і дирекції. Класні керівники роз'яснили респондентам, як слід виконувати анкету. Також вони надіслали батькам відповідну інструкцію. Покликання, логін і пароль для входу в програму батьки (опікуни) учнів отримали в день проведення анкетування нашого закладу вранці. Доступ до анкет був для них відкритий до 24 год.

Анкетування педагогічних працівників відбувалося на призначеній педраді о 16:00 (після уроків) під керівництвом заступника керівника закладу в кабінеті

інформатики. Учасниками опитування були класні керівники, вчителі-предметники, а також інші педагогічні працівники: шкільний бібліотекар, практичний психолог, педагог-організатор. Перед початком анкетування педагогам пояснили призначення та процедуру дослідження. Заступник керівника наголосила, що анкетування анонімне і обрані педагогами відповіді не можуть бути доведені до відома дирекції. Вона також звернула увагу педагогів на те, що доступ до результатів дослідження є тільки у директора та керівників органів управління освітою територіальної громади і району, а результати дослідження мають бути оприлюднені у формі звіту про самооцінювання якості освітнього середовища як виховного простору. Вчителі отримали чіткі інструкції, як слід виконувати анкету.

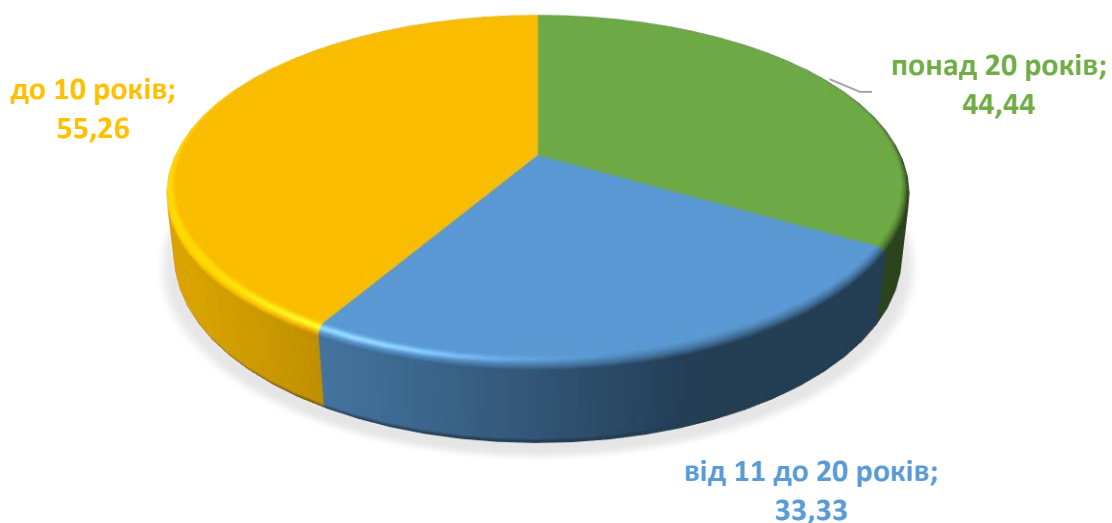
Учителі працювали впродовж 60 хв: обрали категорію учасника (Педагогічні працівники), ввели відповідний логін і пароль та відзначили на власний розсуд відповіді на запитання. Анкета складалася з двох частин. Виконавши першу, педагоги натиснули кнопку «Відправити дані». Це дозволило їм отримати доступ до другої частини анкети (натиснути кнопку «Частина II») та дати відповіді на поміщені запитання. Після завершення анкетування, педагоги натиснули кнопку «Завершити анкетування». Отримавши напис на екрані монітора, а хтось і смартфона: «Дякуємо за щирі правдиві відповіді!» покидали аудиторію.

Участь у моніторинговому дослідженні взяли 14 педагогів, з них більшість жінок – 93 %, чоловіків – 7 %.

Переважають вчителі:

- зі стажем роботи понад 20 років – 11 (78,57%),
- з педагогічним стажем від 11 до 20 років – 1 (7,14%),
- зі стажем до 10 років – 2 (14,29%).

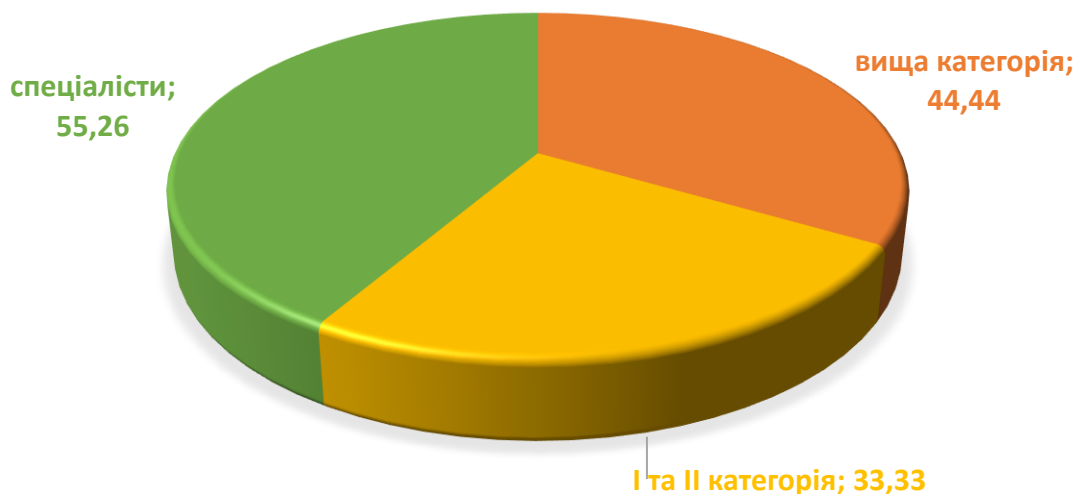
СТАЖ РОБОТИ ПЕДАГОГІВ

Опитані педагоги:

- вчителі вищої категорії – 10 (71,43 %),
- вчителі I та II категорії – 3 (21,43 %),
- спеціалісти – 1 (7,14%).

КВАЛІФІКАЦІЯ ПЕДАГОГІВ

Отримані результати були зіставленні з вимогами до освітнього простору у закладі загальної середньої освіти Львівської області, які зафіксовані у регіональному стандарті («Стратегія розвитку освіти Львівщини в 2021-2027 роках»)

Відповідно до цих вимог виховний простір загальноосвітнього навчального закладу повинен бути:

- безпечним;
- сповненим довіри;
- демократичним;
- патріотичним;
- культуротворчим;
- відкритим.

Участь у дослідженні різних груп респондентів дозволяє проаналізувати систему освітнього простору школи з різних позицій, всебічно підійти до виявлення проблем виховання та очікувань респондентів, налагодити тіснішу взаємодію між вчителями, учнями та батьками та ефективніше підійти до планування в системі виховної роботи у наступному навчальному році.

Розділ II. Аналіз результатів дослідження

3.1 Безпечний виховний простір

Ключове питання

У якій мірі освітнє середовище ЗЗСО убезпечує учасників освітнього процесу від заподіяння фізичної, майнової та/або моральної шкоди?

Теза: на сьогодні заклад освіти забезпечує достатні комфортні умови для повноцінної життєдіяльності всіх учасників освітнього процесу.

Аргументи та факти:

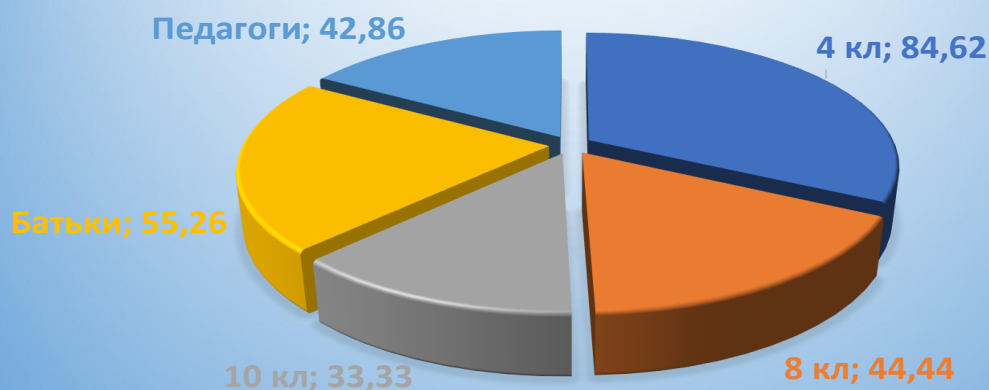
Безпечне освітнє середовище забезпечує: наявність безпечних умов навчання та праці, комфортну міжособистісну взаємодію, сприяючи емоційному благополуччю учнів, педагогів та батьків, відсутність будь-яких проявів насильства та наявність достатніх ресурсів для їх запобігання, дотримання прав і норм фізичної, психологічної, інформаційної та соціальної безпеки кожного учасника освітнього процесу.

Безпечним середовищем у закладі освіти визнали:

- 4 кл. – 11 учнів (2 хлопці і 9 дівчат);
- 8 кл. – 8 учнів (4 хлопці і 4 дівчини);
- 10 кл. – 4 учнів (3 хлопці і 1 дівчина);
- батьки – 21 особа (3 чоловіків і 18 жінок);
- педагоги – 6 осіб (0 чоловіків і 6 жінок).

БЕЗПЕЧНИЙ ВИХОВНИЙ ПРОСТІР

(ВИЗНАЛИ БЕЗПЕЧНИМ, %)

Дослідження показало, що у закладі освіти створені достатньо комфортні умови для учасників освітнього процесу, під час якого надається перевага психічному та фізичному піклуванню. Серед опитаних учнів 4 класу 92% позитивно налаштовані до школи та йдуть туди з радістю, бо їм подобається вчитися, серед них – 1 хлопець і 9 дівчат, і всі вони успішні діти.

Більшість учасників опитування 80% (8, 10 класів) стверджують, що їм подобається відвідувати школу, охоче йдуть до неї та проводять час зі шкільними друзями, а також їм цікаво все, що відбувається у школі.

Аналізуючи відповіді всіх респондентів на запитання «Чи у закладі освіти дотримуються повітряно-теплового режиму?» отримано такі результати:

Отже, більше, ніж половина опитаних стверджують, що у закладі тепло в осінньо-зимовий період, повітря у приміщеннях свіже, думати легко.

Як показало спостереження батьки учнів вважають, що у закладі освіти загалом всі учасники освітнього процесу ознайомлені з правилами поведінки в умовах надзвичайних ситуацій та правилами безпечного користування інтернетом (100 %), така ж кількість батьків стверджують, що ніколи не спостерігали вживання спиртних напоїв ,наркотиків у закладі. 92 % батьків переконані в тому, що педагоги поважають учнів.

Майже всі учні 4-го кл. (90%), більша половина 10-го кл. (60%) не відчувають збиткування, приниження, цькування та образ, це також визнають 74% батьків та 92% педагогів.

У загальноосвітньому закладі розгорнуто значну роботу з профілактики шкідливих звичок та правопорушень. Щорічно відбуваються Місячники правового виховання, Тижні правових знань, акція «16 днів проти насильства», Тижні здорового способу життя, Тижні здоров'я. Велика увага приділяється протидії насильства та булінгу (цькування) в учнівському середовищі. З цією метою розроблені річні плани заходів, згідно яких організуються круглі столи, зустрічі з представниками правоохоронних органів, соціальних служб, медичними працівниками.

Незважаючи на активну профілактичну роботу серед учнів, результати опитування дають зробити певні висновки – наявність куріння та вживання алкоголю не є настільки проблемними, як лихослів'я: 60% батьків та 65% вчителів стверджують, що це спостерігається рідко, але все ж таки є. Всі респонденти стверджують, що ніколи не зустрічалися з випадками вживання алкоголю та наркотичних засобів.

У закладі освіти організована робота психологічної служби, яка покликана забезпечити психологічний комфорт учасників освітнього процесу. Практичний психолог проводить психологічну просвіту, тренінгові заняття, діагностики за різними методиками, заняття на формування психологічної стійкості та ментального здоров'я.

Освітнє середовище закладу достатньо комфортне, але його не можна вважати повністю задовільним через:

- недостатню мотивацію учнів до навчання;
- відсутність забезпечення гарячим харчуванням;
- випадки вживання лихослів'я.

3.2 Виховний простір сповнений довіри

Ключове питання

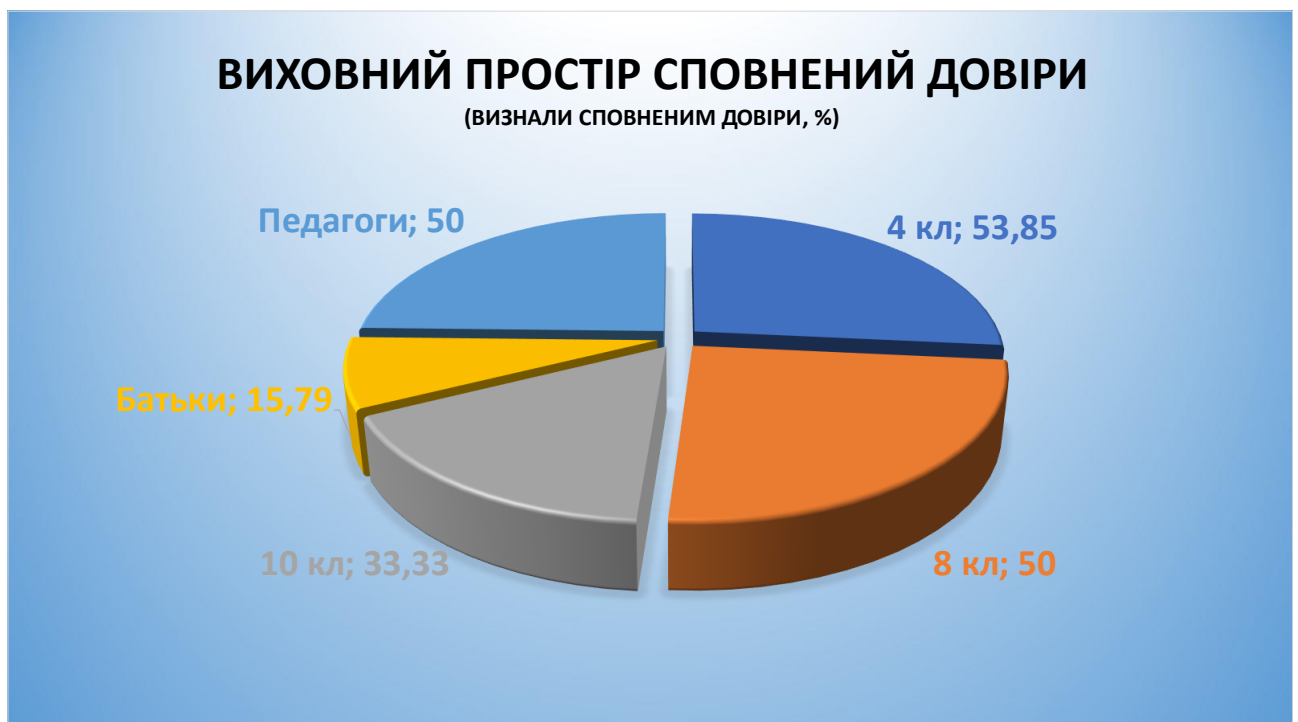
Наскільки педагоги, батьки та учні співпрацюють і довіряють одне одному?

Теза: виховний простір закладу сповнений довіри сформований не в повному обсязі, в якому відсутні прояви дискримінації за різними соціальними ознаками, існує взаєморозуміння, співпраця між учасниками освітнього процесу.

Аргументи та факти:

Виховним простором сповненим довіри визнали:

- 4 кл. – 7 учнів (1 хлопець і 6 дівчат);
- 8 кл. – 9 учнів (4 хлопці і 5 дівчат);
- 10 кл. – 4 учнів (3 хлопці і 1 дівчина);
- батьки – 6 осіб (3 чоловіків і 3 жінки);
- педагоги – 7 осіб (0 чоловіків і 7 жінок).

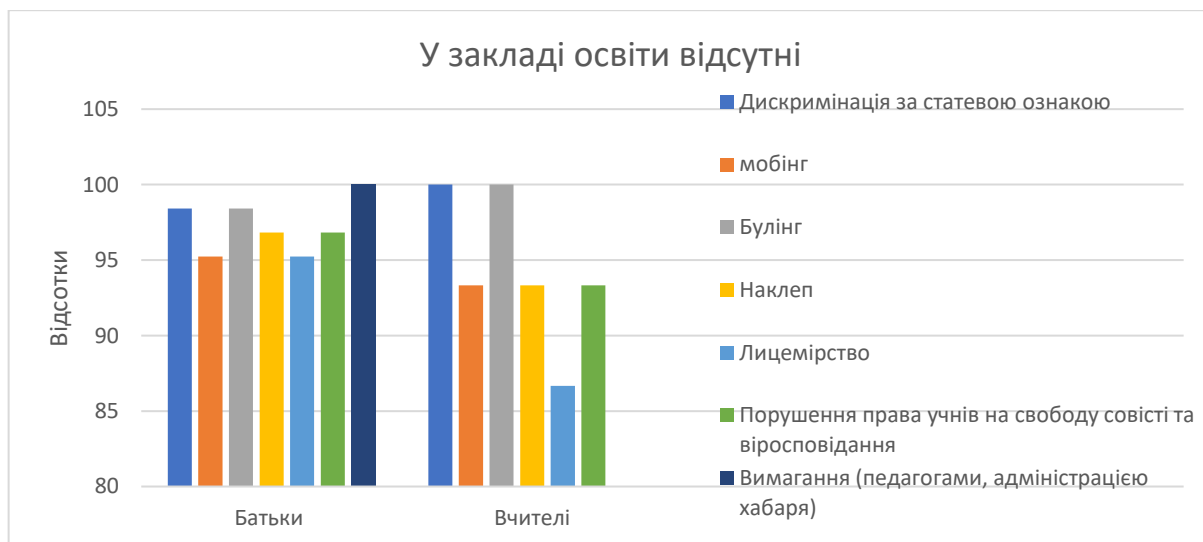

У ході дослідження більше як 92% опитаних четвертокласників своїми відповідями ствердили, що в закладі освіти вчителі ставляться до них з повагою, нікого не принижують і не ображають, вони приязні й доброзичливі. Сповнений

довіри виховний простір закладу схильні вважати 50% педагогів, серед яких 36% вчителів вищої категорії зі стажем понад 20 років. Приблизно такої ж думки дотримуються учні 10 класу (33%) та батьки учнів 4, 8, 10 класів (16%).

У закладі освіти більшість педагогів та батьків дотримуються спільної думки, що у відносинах відсутні:

- дискримінація за статевою ознакою (97% батьків, 100% педагогів);
- мобінг (психологічний тиск педагогів на батьків) – 95% батьків, 93% вчителів;
- булінг (цькування батьками педагога) – 100% батьків, 93% вчителів;
- наклеп (поширення завідомо неправдивої інформації, що ганьбить педагога, дитину чи її рідню) – 97% батьків, 93,33% вчителів;
- лицемірство (невідповідність слів, учинків педагогів або/і батьків їхнім справжнім намірам, почуттям) – 95% батьків, 71% вчителів;
- вимагання (педагогами, адміністрацією хабаря) – 100% батьків, 100% вчителів;
- порушення права учнів на свободу совісті та віросповідання – 100% батьків, 93% вчителів.

Отже, відповіді батьків та педагогів підтверджують, що в закладі освіти виховний простір можна характеризувати таким, в якому наявний певний стан психологічного внутрішнього спокою, відсутні неповага, страх, порушення прав учнів.

Учні 8 класу (50%) та учні 10 класу (58%) не бояться висловлюватися, помилятися так, як вчителі не акцентують уваги на помилки, намагаються їм допомогти і знайти правильну відповідь.

Учні 4 класу (77%) стверджують, що педагоги здебільшого реагують спокійно на помилки, самі допомагають виправити її або пропонують зробити це комусь з класу.

Здобувачі освіти знають, що у них є можливість поспілкуватися зі шкільним психологом і за потреби можуть до нього звернутися – відповіді 67% десятикласників, мають досвід спілкування з психологом і задоволені ним ствердили 33% десятикласників, 50 % восьмикласників можуть звернутися за підтримкою до психолога.

На запитання «Чи прозора система оцінювання у школі?» батьки дали ствердну відповідь у кількості 71%, педагоги та учні 8 класу – 100%, 4 клас – 85% і 10 клас – 75% опитаних.

Учителі ЗЗСО завжди заохочують запитувати і пояснюють незрозумілі теми, якщо учням складно. Так вважають 100% учнів 8 та 10 класу.

Батьки (опікуни) учнів вважають, що їхня дитина може розраховувати на розуміння, підтримку педагогів, якщо звернеться з особистими питаннями або проханнями про допомогу від більшості вчителів (58%) та від будь-кого – 38%.

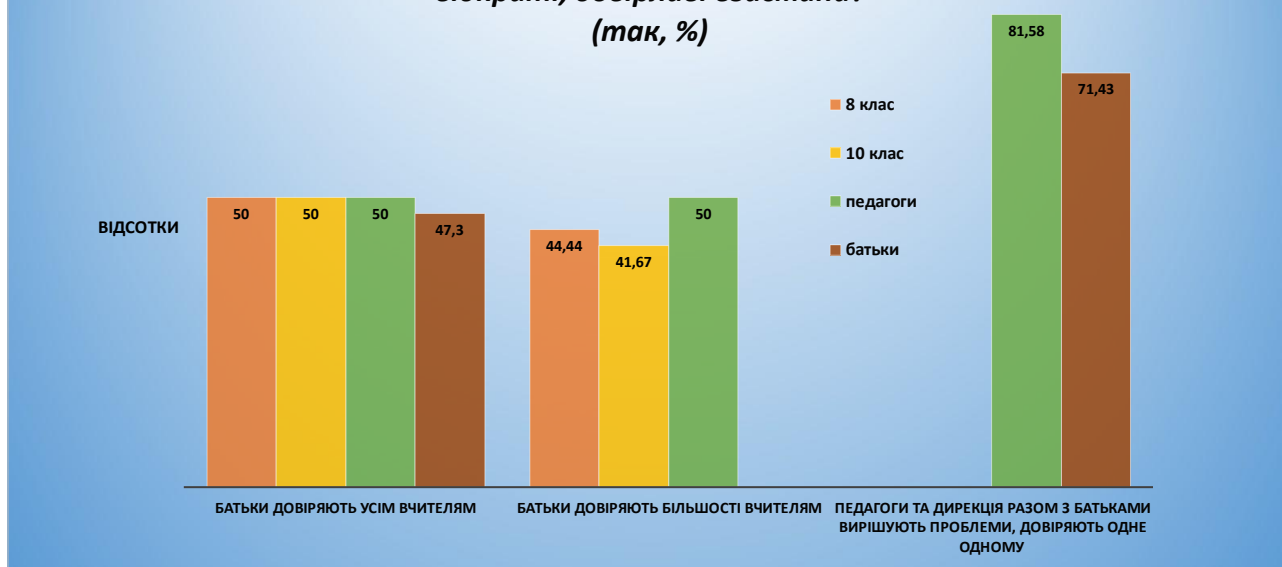
У свою чергу 93% вчителів ствердили, що завжди відповідають на запитання, дають пораду, якщо учень звертається або просить поради, а також 43% респондентів відповіли, що значна частина учнів часто звертаються до них з особистими питаннями або проханнями про допомогу.

Аналізуючи питання “Якими є повсякденні відносини між учасниками освітнього процесу у закладі освіти?”, на думку батьків відносини між однокласниками їхньої дитини є товарицькими та довірливими (82%), партнерськими (16%). Відносини між учнями й педагогами - партнерські (50%), товариські (50%). Між батьками учнів теж існують хороші відносини, побудовані на співпраці та партнерстві (48%) .

57 % педагогів стверджують, що міжособистісні взаємини вчителів є товариські і довірливі. Така ж картина спостерігається у взаємовідносинах педагогів та дирекції: 36% - товариські й довірливі, 57% респондентів стверджують, що їхні відносини побудовані на партнерстві та співпраці, що свідчить про професійний підхід до роботи. Характер міжособистісних відносин учнів та педагогів ґрунтується на довірі (64%), партнерстві (36%); батьків та педагогів – партнерстві (71%). Характер міжособистісних відносин між дирекцією та батьками (опікунами) учнів є партнерські (79%). На думку батьків (55%) Східницький ЗЗСО І-ІІІ рівнів працює як згуртована розумінням єдиної мети спільнота.

ВИХОВНИЙ ПРОСТІР СПОВНЕНИЙ ДОВІРИ

Чи склалися між педагогами і батьками учнів
відкриті, довірливі взаємини?
(так, %)

Відкриті та довірливі взаємини між педагогами і батьками учнів характеризуються такими відповідями респондентів:

- «батьки довіряють усім учителям» – 8, 10 клас та педагоги (по 50%), батьки – 47%;
- «батьки довіряють більшості вчителям» – 8, 10 клас та педагоги (близько 50%);
- «педагоги та дирекція разом з батьками вирішують проблеми, довіряють одне одному» – понад 70 % (стверджують педагоги та батьки).

Зазначені відповіді вказують на здорові, довірливі та товариські взаємовідносини між усіма учасниками освітнього процесу.

3.3 Демократичний виховний простір

Ключове питання

Чи відповідають взаємовідносини між учасниками освітнього процесу принципам демократії та вимогам чинного освітнього законодавства до управління ЗЗСО?

Теза:

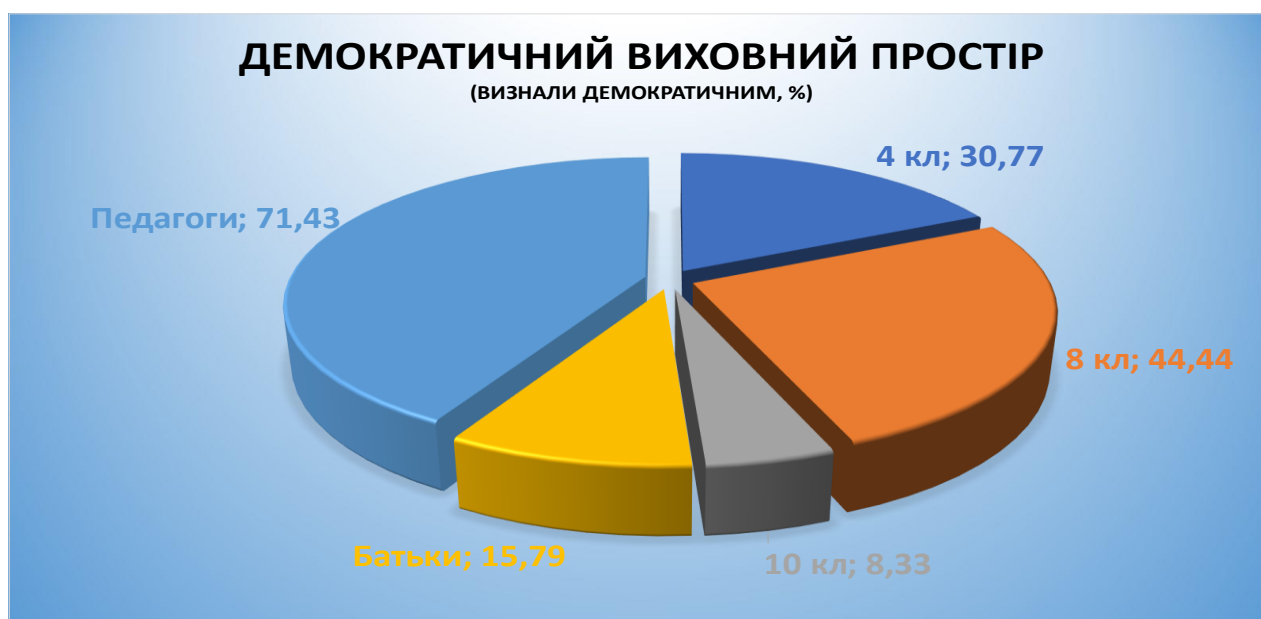
У закладі загальної середньої освіти загалом не сформований демократичний виховний простір.

Аргументи та факти:

У рамках дослідження 28% від загальної кількості опитаних учнів, 16% батьків, 71% педагогів визнали, що можуть вільно висловлювати власну думку щодо справ, які впливають на особисте та шкільне життя та є рівноправними учасниками освітнього процесу.

Демократичним виховним простором визнали:

- 4 кл. – 4 учнів (0 хлопців і 4 дівчат);
- 8 кл. – 8 учнів (1 хлопець і 7 дівчат);
- 10 кл. – 1 учнів (1 хлопець і 0 дівчат);
- батьки – 6 осіб (3 чоловіків і 3 жінки);
- педагоги – 10 осіб (0 чоловіків і 10 жінок).

Оскільки школа є моделлю міні суспільства, де учні навчаються основним принципам демократичної культури і можуть висловлювати свої інтереси й погляди з почуттям впевненості й самоповаги; ставитися один до одного із взаємною повагою, в тому числі емпатією, більшість учнів готові прислухатися один до одного, співпереживати та йти на компроміс.

На запитання «Де безперешкодно можна висловити власну думку щодо подій шкільного життя та взаєностосунків з педагогами?» відповіли:

- «на учнівських зборах класу» – 46% (4 кл.), 94% (8 кл.), 42% (10 кл.);
- «на загальних зборах або зборах учнівського самоврядування» – 17% (8 кл.), 25% (10 кл.);
- «у спілкуванні з класним керівником» – 38% (4 кл.), 67% (8 кл.), 67% (10 кл.);
- «у спілкуванні з друзями» – 23% (4 кл.), 22% (8 кл.), 33% (10 кл.);
- «у спілкуванні в соцмережах» – 8% (4 кл.), 6% (8 кл.), 8% (10 кл.).

У закладі освіти робота учнівського самоврядування керується принципами демократії, вибори до якого відбуваються з повним дотриманням процедури та норм Положення про вибори. Найбільший вплив на вибір кандидата учнівського самоврядування має програма дій та його зобов'язання,

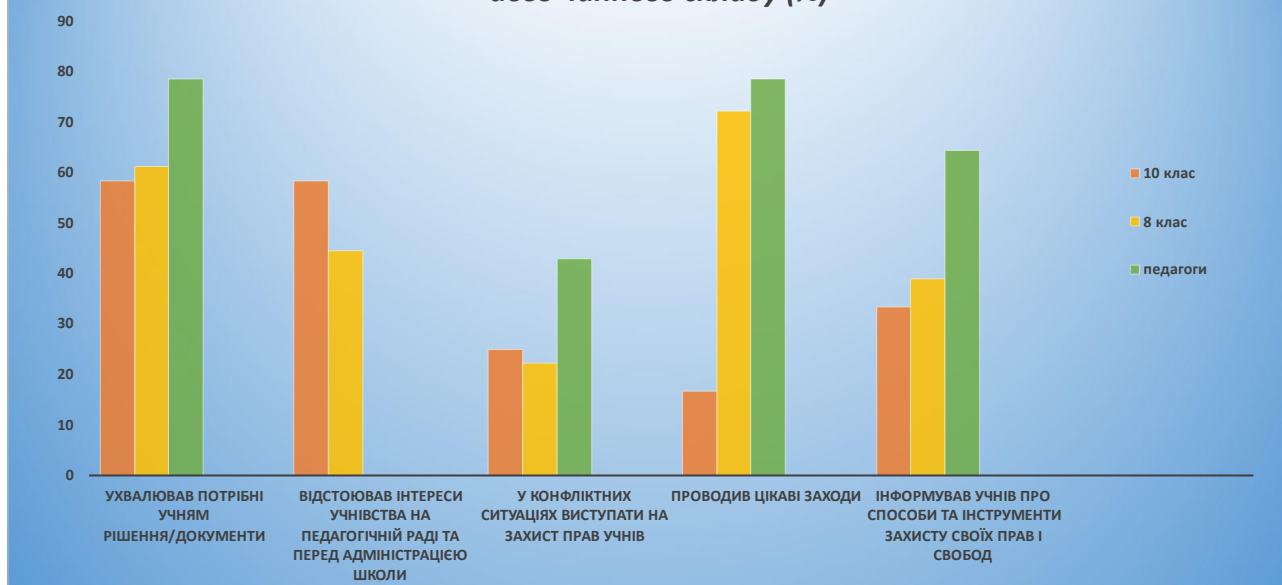
однаково впливають – поради вчителів, дорослих та думка товаришів, проте відносини з кандидатом не є такими суттєвими – вважають учні 8 та 10 класів.

Більшість учасників опитування стверджують, що важливі рішення/документи розробляються і ухвалюються самими учнями (58% учнів 10 класу, 61% учнів 8 класу та 79% педагогів); орган учнівського самоврядування відстоював інтереси учнівства на педагогічній раді та перед адміністрацією школи (58% учнів 10 класу та 44% учнів 8 класу); у конфліктних ситуаціях виступав на захист прав учнів (25% учнів 10 класу, 22% учнів 8 класу та 43% педагогів); проводяться цікаві пізнавальні та розважальні заходи: змагання, дебати, вечори (17% учнів 10 класу, 72% учнів 8 класу та 79% педагогів); проводиться робота щодо захисту учнями своїх прав і свобод (33% учнів 10 класу, 39% учнів 8 класу та 64% педагогів).

ДЕМОКРАТИЧНИЙ ВИХОВНИЙ ПРОСТІР

Оцінка діяльності органу учнівського самоврядування,
його чинного складу (%)

У навчальному закладі є сформований батьківський комітет, який оновлюється кожного року, вибори до якого відбуваються з дотриманням норм Положення про вибори, а також дирекція погоджує свої рішення з батьківським комітетом закладу освіти; щорічно обговорюються результати роботи закладу освіти на загальношкільних зборах про це свідчать відповіді переважної більшості опитаних батьків (98%).

Батьки є рівноправними учасниками освітнього процесу і беруть участь житті шкільної спільноти. Відповіді учасників даного дослідження дають можливість проаналізувати активність батьків у позаурочних заходах. Батьки брали участь завжди, коли це пропонували – 92% (4 кл.), 44% (8 кл.); тоді, коли мали на це час – 44% (8 кл.), 42% (10 кл.); найчастіше задіяні – 57% батьків (вважають педагоги) і 45% стверджують самі батьки.

З одержаних відповідей можна зробити висновок, що варто частіше залучати батьків до шкільних справ.

Майже всі опитані педагогои (90%) стверджують, що беруть участь у розробленні офіційних документів закладу освіти.

Із вище зазначеного можна зробити висновок, що у демократичній школі, яка є простором інноваційних освітніх можливостей, усі суб'єкти освітнього процесу поважають один одного, не бояться говорити про виклики та труднощі, разом шукають шляхи вирішення проблемних ситуацій, дотримуючись демократичних принципів, зокрема, поваги до людської гідності та прав людини, рівності можливостей, мирного співіснування, відповідальності, впевненості у собі тощо. Важливо пам'ятати, що демократія – це процес, а не результат. Тому в закладі освіти необхідно створювати демократичне шкільне середовище, яке сприятиме формуванню громадянських компетентностей, виховуватиме соціально адаптовану та громадсько-орієнтовану особистість, яка після закінчення школи успішно займе своє місце в житті.

3.4 Патріотичний та культуротворчий виховний простір

Ключове питання

У якій мірі учні ЗНЗ залучені до виховних справ (позакласної роботи) та громадської діяльності: волонтерства, членства у формальних і неформальних дитячих об'єднаннях тощо (*патріотичний та культуротворчий виховний простір*)?

Теза: у загальноосвітньому закладі патріотичний виховний простір сформований у такому відсотковому відношенні:

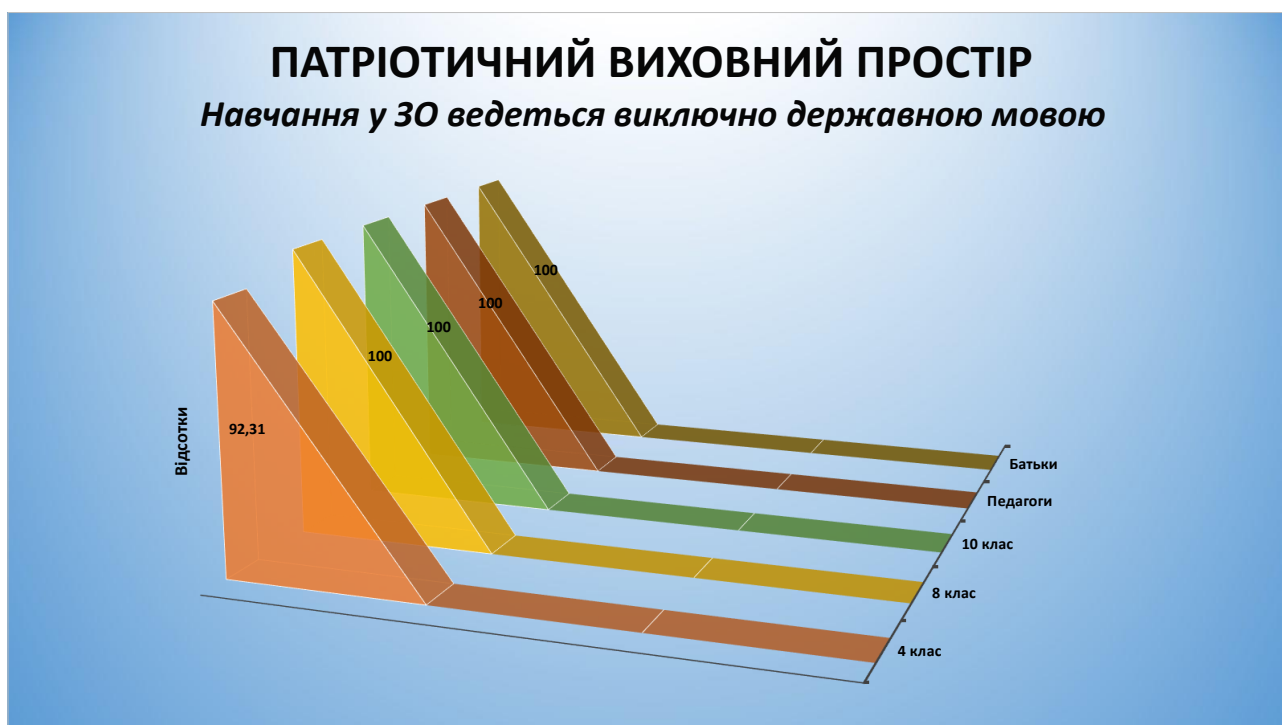
- учні 4-го класу – 46%;
- учні 8-го класу – 57% ;
- учні 10-го класу – 25% ;
- педагоги – 100%;
- батьки – 61%.

Патріотичне виховання є пріоритетним напрямком виховання в освітньому процесі загальноосвітнього навчального закладу.

Виховання школярів розпочинається з формування патріотичних поглядів. Знання про минуле і сучасне України, складають ядро патріотичної свідомості і служать механізмом, який регулює і спрямовує діяльність особистості.

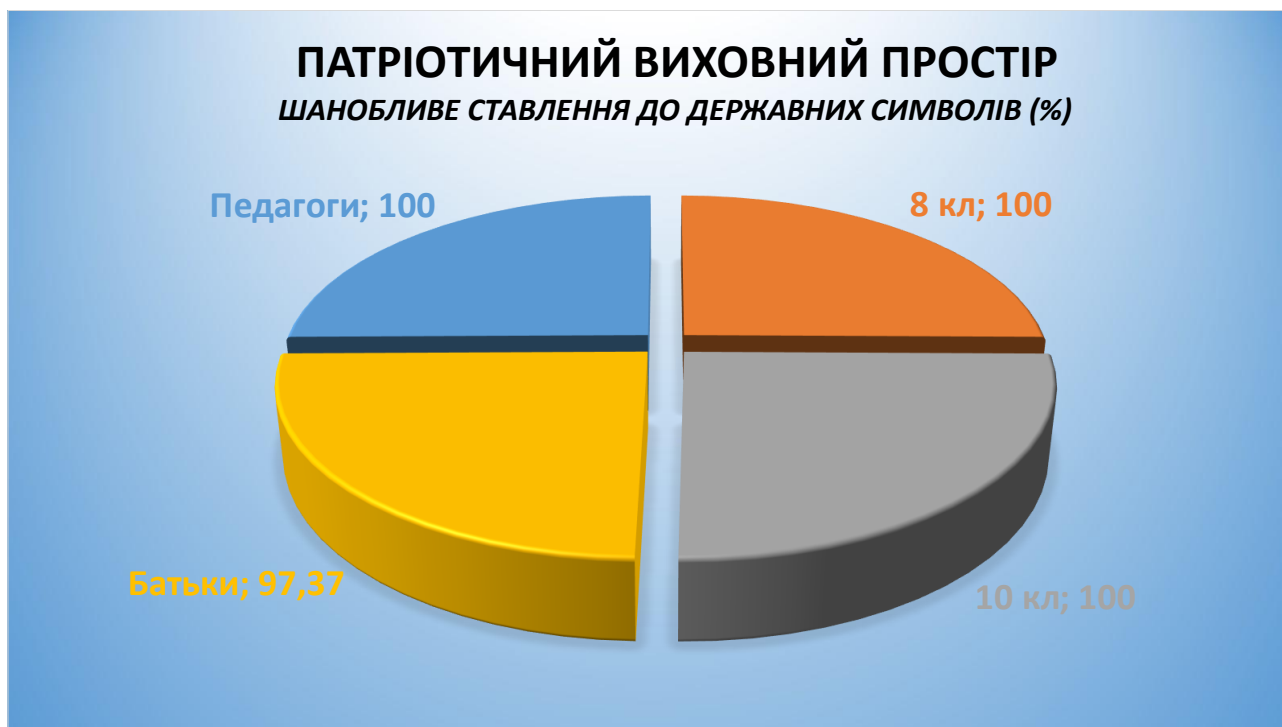
Спілкування у закладі освіти відбувається виключно державною мовою, крім предметів, вивчення яких необхідне на іноземній мові, про що свідчать відповіді учнів 4-го класу – 92%, учнів 8, 10 класів, батьків та педагогів – 100%. На нашу думку, відповіді учнів 4-го зумовлені тим, що у цьому класі навчаються учні з числа ВПО.

Під час освітнього процесу формуються почуття патріотизму, любові до свого народу, вміння аналізувати зовнішні та внутрішньополітичні умови та вміння самостійно адекватно оцінювати події, що відбуваються у державі і світі.

У закладі освіти оформлено куток державної символіки з метою виховання почуття гордості, глибокої поваги до символів держави – Герба, Гімну, Прапора та історичних святинь; розвитку в учнів свідомості справжніх громадян і патріотів своєї країни.

Учні 8, 10 кл., педагоги (100 %) та батьки (98%) стверджують, що у закладі освіти шанобливо ставляться до державних символів, зокрема освітній процес щоденно розпочинається вшануванням полеглих Героїв хвилиною мовчання та виконанням державного Гімну України, під час проведення загальношкільних свят та урочистостей також гідно використовується державна атрибутика.

Позитивним моментом слід відзначити те, що наймолодші учасники опитування – учні 4-го класу вміють:

- виконувати напам'ять гімн України (92%);
- описувати прапор України (100%);
- розповідати про походження малого Герба України (69%);
- використовувати потрібні слова, жести, стійки при вшануванні державної символіки, а також полеглих українських Героїв (100%);
- вшановувати історичні постаті, героїв України (85%).

ПАТРІОТИЧНИЙ ВИХОВНИЙ ПРОСТІР

Учні 4 класу вміють (%):

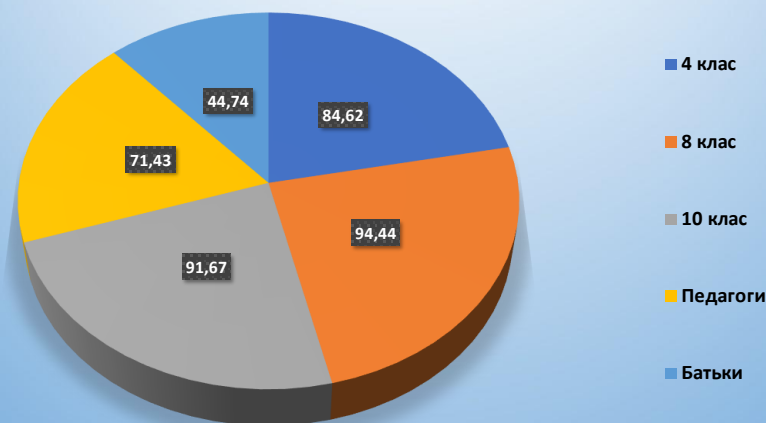

У закладі проводяться заходи патріотичного спрямування, які розкривають конкретні образи, як сучасних, так й історичних постатей українського народу, їхній героїзм. Опитані учні вміють пояснити чому цінують історичні постаті, наприклад, Т.Шевченка, Лесі Українки, Р.Шухевича або Героїв Небесної Сотні.

Дані проведеного аналізу дозволяють зробити низку позитивних висновків щодо проведення заходів патріотичного спрямування, у яких учні брали активну участь.

ПАТРІОТИЧНИЙ ВИХОВНИЙ ПРОСТІР

Учні активно брали участь та постійно відвідували заходи патріотичного спрямування (відповіли «так», %)

У закладі освіти приділяється увага організації та здійсненню різноманітних екскурсій та походів, мета яких є ознайомлення з пам'ятними та історичними місцями рідного краю, вшанування пам'яті Героїв, які віддали життя за волю та незалежність України.

Зрозуміло, що досягти певного результату щодо залучення учнів, педагогів і батьків до патріотичної роботи, можливо лише цілеспрямованою і систематичною роботою, у процесі якої використовуються найрізноманітніші засоби виховання (суспільно-корисна діяльність, слово про людину-патріота, приклад прояву патріотизму тощо).

Систематичне проведення виховних заходів патріотичного спрямування сприяє формуванню мотиваційної основи діяльності у навчальному закладі, почуття відповідальності за долю країни і готовності служити її інтересам, утверджувати державність, примножувати славу і гідність свого народу.

Наведені відповіді дають підстави зробити висновок про те, що у закладі освіти приділяється значна увага для отримання бажаних результатів патріотичного виховання. Здобувачі освіти:

- розуміють і поділяють сутність національної ідеї;
- є носіями національної культури;
- люблять і відстоюють рідну мову, користуються нею;
- люблять, захищають і відстоюють рідну країну / державу / територію;
- люблять, захищають і відстоюють свої звичаї, традиції;
- поважають, захищають і підтримають співгромадян з патріотичним способом мислення;
- постійно відчують гордість за вищенаведене і приналежність до цих категорій.

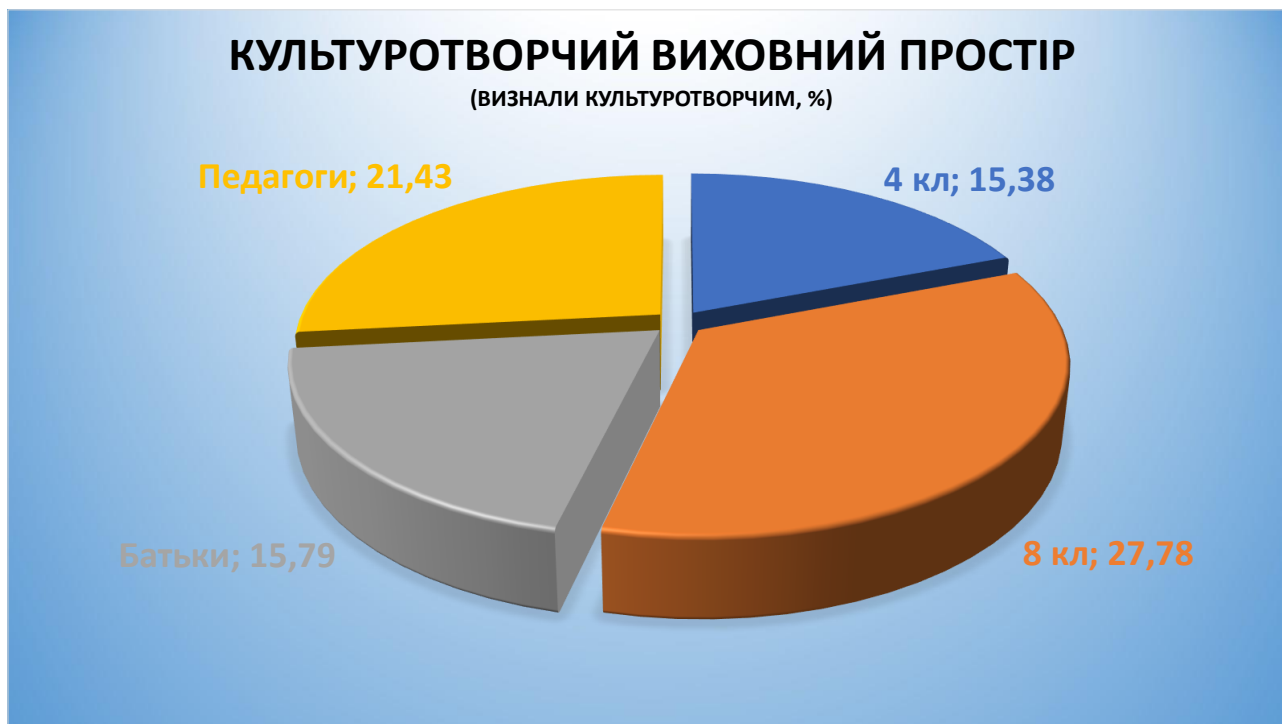
Переважна більшість опитаних вважають, що заклад освіти найбільше впливає на формування таких рис:

- відповідальності (відповіли 82% учнів 10 класу, 94% учнів 8 класу, 74% батьків, 100% педагогів);
- впевненості у собі (відповіли 75% учнів 10 класу, 94% учнів 8 класу, 42% батьків, 100% педагогів);
- сміливості у відстоюванні своїх поглядів і думок (відповіли 67% учнів 10 класу, 83% учнів 8 класу, 45% батьків, 64% педагогів);
- підприємливість (відповіли 33% учнів 10 класу, 50% учнів 8 класу, 26% батьків, 29% педагогів);
- раціоналізм (відповіли 42% учнів 10 класу, 61% учнів 8 класу, 29% батьків, 21% педагогів);
- чесність, нетерпимість до брехні (відповіли 50% учнів 10 класу, 67% учнів 8 класу, 55% батьків, 64% педагогів);
- широта поглядів (відповіли 42% учнів 10 класу, 33% учнів 8 класу, 39% батьків);
 - почуття власної гідності (відповіли 50% учнів 10 класу, 28% учнів 8 класу, 45% батьків, 72% педагогів).

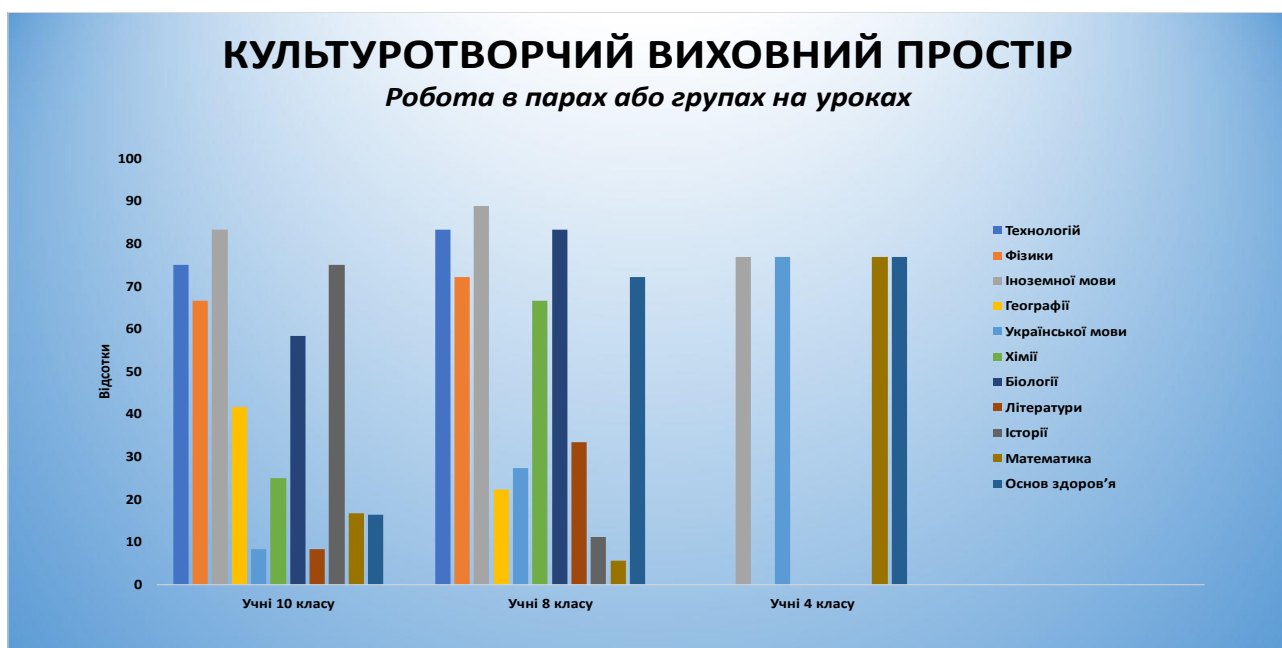

Культуротворчим виховний простір школи визнали:

- 2 учні 4 класу (15%);
- 5 учнів 8 класу (28%);
- 3 педагогів (22%);
- 6 батьків (16%) (діаграма)

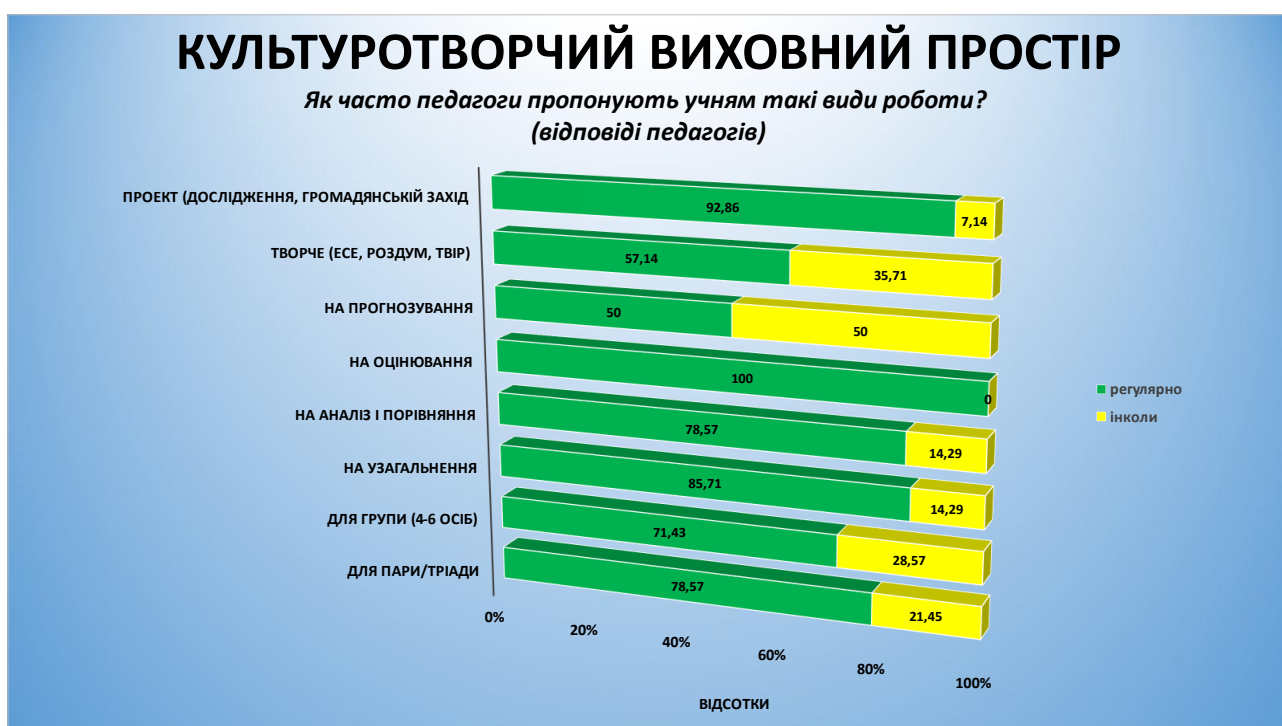

У навчальному закладі використовуються активні та інтерактивні методи навчання. Учні найчастіше працюють в групах та парами на таких уроках:

Педагоги регулярно пропонують учням такі види робіт:

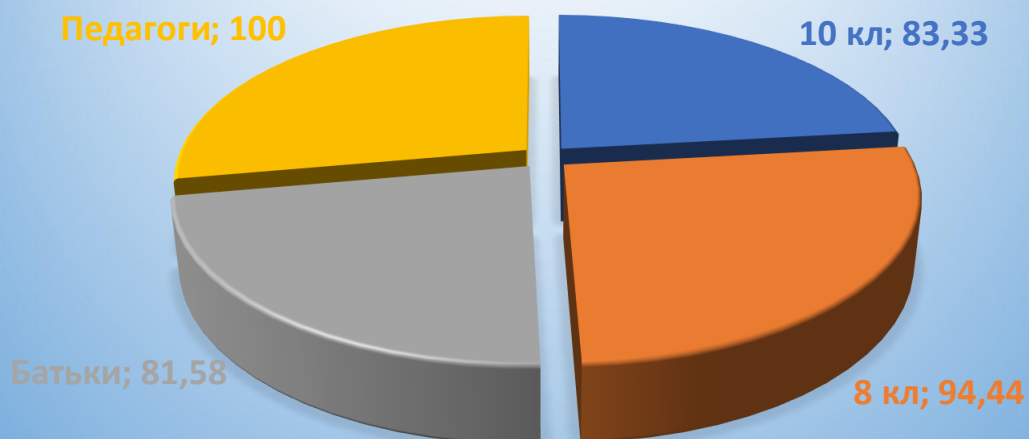
- проекти, дослідження – 93%;
- твір-роздум, есе – 57%;
- на прогнозування – 50%;
- на оцінювання – 100%;
- на аналіз і порівняння – 79%;
- на узагальнення – 86%;
- для груп 4-6 осіб – 71%;
- для пари/тріади – 79%.

Вчителі ЗО організують позаурочні заходи і дбають, щоб вони були цікавими і потрібними, про що свідчать позитивні відповіді усіх учасників опитування.

КУЛЬТУРОТВОРЧИЙ ВИХОВНИЙ ПРОСТІР

ВЧИТЕЛІ ЗО ОРГАНІЗОВУЮТЬ ПОЗАУРОЧНІ ЗАХОДИ І ДБАЮТЬ, ЩОБ ВОНИ БУЛИ ЦІКАВИМИ І ПОТРІБНИМИ (%)

Причинами не повністю сформованого шкільного культуротворчого виховного простору, на нашу думку є:

- недостатнє фінансування годин шкільних гуртків та секцій;
- брак надходжень художньої літератури за інтересами різних вікових категорій для читання на дозвіллі;
- школярі не користуються в повній мірі послугами шкільної бібліотеки.

3.6 Відкритий виховний простір

Ключове питання

Наскільки спільноти ЗЗСО відкриті для партнерства?

Теза: у навчальному закладі станом на сьогодні потребує удосконалення відкритий освітній простір.

Відкритий виховний простір є однією з ключових складових освітнього процесу, важливим елементом навчального середовища, який сприяє розвитку учнів, їхньому самовираженню та творчості.

Аргументи і факти:

Відкритим виховний простір визнали:

- учні 4 класу – 8%;
- учні 8 класу – 94%;
- учні 10 класу – 8%;
- батьки – 47%;
- вчителі – 93%.

Наші школярі толерантно ставляться до дітей з негараздами зі здоров'ям. «Так само як до всіх інших» відповіли: 85% четвертокласників, 92% десятикласників, 83% восьмиикласників.

Отримані відповіді учнів 8 кл. (89%), 10 кл. (58%), вчителів (93%) та батьків (76%) дають підстави зробити висновки про те, що у навчальному закладі захищені права учнів (відсутні неповага до учнів, приниження їх гідності).

Про позитивне ставлення до учнів-ВПО, як у школі, так і поза її межами, свідчать відповіді учнів 8 кл. (72%), 10 кл. (75%), педагогів (57%) та батьків (61%).

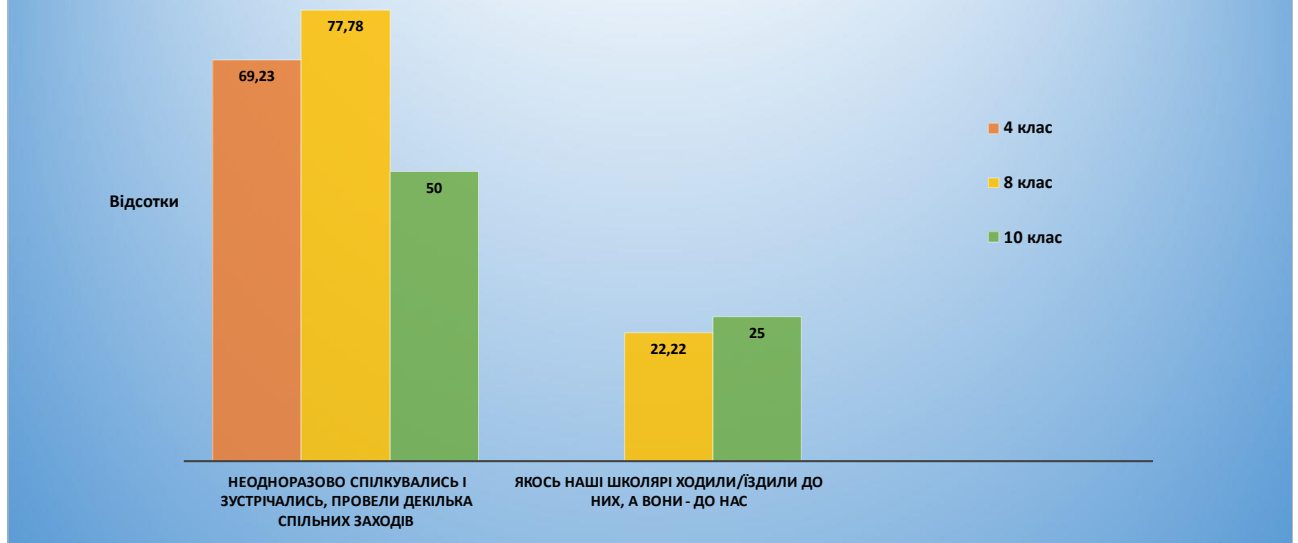
Дирекція нашого навчального закладу налагодила співпрацю зі школами країн Балтії та Польщі, що є важливою складовою освітнього процесу, яка допомагає надавати здобувачам освіти більше можливостей для навчання, обміну досвідом та розвитку міжнародного розуміння.

На питання «Чи підтримує ваш заклад стосунки зі школярами з інших шкіл, зокрема з іноземними партнерами закладу?» учні відповіли:

- неодноразово зустрічалися і спілкувалися, проводили спільні заходи з іноземними партнерами (4 кл. – 69%, 8 кл. – 78%, 10 кл. – 50%).

ВІДКРИТИЙ ВИХОВНИЙ ПРОСТІР

Чи підтримує ваш заклад стосунки зі школярами з інших шкіл, зокрема з іноземними партнерами закладу?

Учні шкіл спільно працюють над реалізацією проєктів, які включають дослідження, створення міжнародних зв'язків та культурних обмінів.

Також наш заклад співпрацює з активістами різних громадських організацій, волонтерами, воїнами ЗСУ.

Результати проведеного дослідження вказують на те, що у закладі створений відкритий виховний простір.

Отже, анкетування показало, що у навчальному закладі потребує удосконалення відкритий виховний простір як освітній.

Висновки

Провівши дослідження якості освітнього середовища як виховного простору Східницького ЗЗСО І-ІІІ рівнів можна зробити наступні висновки, що в закладі освіти створені відповідні умови, які захищають учасників освітнього процесу від заподіяння фізичної, майнової та/або моральної шкоди.

Взаємовідносини між учасниками освітнього процесу принципам демократії та вимогам чинного освітнього законодавства до управління ЗЗСО. Педагоги, батьки та учні співпрацюють і довіряють одне одному. Учасники виховного простору активно взаємодіють між собою, на що вказують спільні очікування та прагнення більшості педагогів, учнів та батьків щодо завдань виховання.

Спільнота школи сформована. Основою є довіра, норми моралі та демократії. У педагогічному колективі проводяться заходи для подолання наявних проблем виховання, активно використовуються різноманітні методи та прийоми. Це все свідчить про демократичний, патріотичний та відкритий виховний простір.

Заклад освіти ставить перед собою завдання виховання свідомого громадянина, патріота України, забезпечення умов для всебічного розвитку учнів та особистісної реалізації в майбутньому. Усі учасники освітнього процесу залучені до виховних справ та громадської діяльності.

Учнівське самоврядування школи відіграє важливу роль для розвитку і підтримки лідерської та громадської активності молодого покоління, розвитку ініціативності та самореалізації.

До участі у заходах залучаються учні різних вікових категорій та частина батьків. Заплановані у виховній програмі школи заходи є ефективні, сприяють формуванню здорового способу життя, виховують свідомого громадянина, забезпечують всебічний розвиток особистості.

Усі учасники освітнього процесу мають єдину мету – створення

безпечного, демократичного, патріотичного, культуротворчого, сповненого довіри та відкритого виховного простору. Проте у кожній групі респондентів переважає той чи інший якісний показник освітнього середовища.

Окрім позитивних тенденцій у виховному просторі школи (за результатами відповідей респондентів) трапляються проблеми у міжособистісних стосунках, проте вони не є системними, конфлікти виникають не часто та вирішуються в результаті активної взаємодії, із залученням батьків, психолога та з урахуванням інтересів сторін. Проблемою є те, що у дітей спостерігається низька мотивація до навчання, частині дітей не подобається вчитися, не люблять спілкуватися з однокласниками, їм не цікаво, нікому не довіряють. Наявний незначний відсоток дітей над якими насміхаються, збиткують.

Потрібно відновити роботу шкільного харчоблоку. Покращення має зазнати не тільки шкільне меню, але і форма організації харчування.

Спільними зусиллями всіх учасників виховного простору необхідно покращити якість освітнього середовища. Здобувачі освіти матимуть можливість формувати і розвивати вміння та навички, беручи активну участь у житті школи, налагоджувати потрібні соціальні зв'язки, реалізувати свій потенціал та досягти успіху.

Важливо пам'ятати, що демократія – це процес, а не результат. Тому в закладі освіти необхідно створювати демократичне шкільне середовище, яке сприятиме формуванню громадянських компетентностей, виховуватиме соціально адаптовану та громадсько-орієнтовану особистість, яка після закінчення школи успішно займе своє місце в житті.

Рекомендації

Для адміністрації закладу:

1. Представити шкільній спільноті та громадськості результати проведеного дослідження якості освітнього середовища закладу освіти як виховного простору.
2. Обговорити на засіданні педагогічної ради результати цього дослідження та прийняти відповідне рішення щодо подолання виявлених проблем в організації освітнього простору як виховного.
3. Провести за безпосередньої участі фахівців (наприклад, методиста, шкільного психолога, вчителя правознавства) цикл занять з педагогами для покращення відповідності взаємовідносин між учасниками освітнього процесу принципам демократії та вимогам чинного освітнього законодавства до управління ЗЗСО.
4. Проводити заняття з елементами тренінгу для формування позитивної атмосфери та толерантного спілкування і взаємодії учасників освітнього процесу.
5. Провести семінар для вчителів «Мотивація до навчання: цікаві ідеї, сучасні інструменти та практичні прийоми».
6. Практикувати тренінгові заняття для вчителів і учнів з питань громадянської відповідальності.
7. Здійснювати ефективну співпрацю з місцевими організаціями для проведення спільних заходів.
8. Постійно практикувати зустрічі учнівського самоврядування з адміністрацією закладу для обговорення важливих питань шкільного життя.

Для педколективу:

1. Обговорити результати проведеного дослідження якості освітнього середовища закладу освіти як виховного простору.
2. Врахувати результати дослідження якості освітнього середовища закладу освіти як виховного простору під час коригування та планування виховної роботи.

Сприяти діяльності органу учнівського самоврядування:

- приймати самостійно рішення;
 - спонукати до проведення заходів з ініціативи самих учнів;
 - довіряти самостійно проводити заходи з ініціативи дітей.
3. Запроваджувати демократичні процедури та сприяти становленню учнівського самоврядування.
 4. Працювати над підвищенням мотивації здобувачів освіти до навчання.
 5. Продовжити роботу з учнями щодо здорового способу життя та подолання шкідливих звичок.
 6. Класним керівникам залучати всіх учнів класу, а також батьків, до проведення позакласних заходів та запровадити щорічне опитування серед учасників освітнього процесу про ефективність та доцільність їх проведення.
 7. Забезпечити дотримання всіма учасниками освітнього процесу Кодексу безпечного освітнього середовища.
 8. Педагогу-організатору проводити щорічну звітну конференцію з метою інформування учасників освітнього процесу про діяльність учнівського самоврядування.

Для відділу освіти/засновника:

1. Спільно із органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади забезпечити усунення проблем із організацією гарячого харчування.

2. Передбачити фінансування роботи гуртків, спортивних секцій, мистецьких студій для забезпечення розвитку творчого потенціалу всіх суб'єктів виховного процесу.

3. Активно сприяти закладу освіти у проведенні екскурсій, подорожей тощо для забезпечення можливостей здобувачам освіти пізнавати героїчні сторінки історії України, оглядати пам'ятки культури та природи.

4. Продовжити практику:

- обміну учнівською молоддю з країнами-партнерами;
- заохочення здобувачів освіти (нагородами, преміями) за досягнення в різних освітніх галузях.